

Aapo Sikiö

Komennusmiehen päiväkirja

Romaani

Komennusmiehen päiväkirja

© Aapo Sikiö

Ulkoasu: R. Penttinen
Kustantaja: Mediapinta, 2010

ISBN 978-952-235-247-7

Yhteiseurooppalainen Tuulimyllyteatteri esittää Juupajoen Hirvijärven työväentalo Hössölässä kuvitteellisen huvi- ja seikkailunäytelmän:

Komennusmiehen päiväkirja torstaina 1.4.2011 klo 19.00

Rooleissa: kertoja Alpo Terävä

Ranskassa olevia komennusmiehiä: Tiko, Tami, Manne, Junnu,

Jyrki, Severi ja muutamia muita

Saksassa oleva komennusmies: Uolevi

johtaja: Esa Pekka Markkula

sihteeri: Seija

konsultti Ranskassa: Airi

työnjohtaja Ranskassa: Roman

suvehtijakaveri: Mauri ja hänen vaimonsa Rekku

Alpon perhe: vaimo Mari ja pojat Oskari, Aatos, Iivari,

Kustaa ja Aapeli

lisäksi useita muita henkilöitä.

Näytelmän käsikirjoitus ja ohjaus: yhteistyössä Eu ja Nato

kustannus: eurooppalaiset veronmaksajat

Välillä Buffetti

PS. Komennusmiehen päiväkirjassa saattaa olla joitakin koh-
tauksia, tapahtumia ja henkilöitä jotka saattavat vaikuttaa todellisu-
lta. Näin ei kuitenkaan ole vaan tarina on puhdasta fiktiota ja
siihen pitää suhtautua niin kuin fiktion suhtaudutaan.

Tervetuloa kulttuurin pariin!

4.2.2009 Andalusia, Rondan silta Puento Nuevo.

Tuijotan alas El Tajon rotkoon päivän valjetessa ja yritän muistella aikoja sitten lukemaani kirjaa Kenelle kellot soivat. Vierelteni on ilmestynyt parrakas mies.

– Sodat ovat helvetillisiä ja varsinkin sisällissodat. Ne tekevät meistä tavallisista ihmisistä yksiä saatanoina.

– Hei mitä ihmettä... sinä olet... oletko sinä todellakin Ernest?

– Sama mies. Seurasit sitten minua tänne.

– Ei, en ole seurannut, ihan sattumalta olen täällä.

– Ei se ole sattumaa. Sinun oli tultava tänne. Muistan sinut hyvin. Vuosi sitten olit Havannassa ja halusit että sinut valokuvataan patsaani rinnalla, samoin kuin tuhannet ja taas tuhannet muutkin haluavat. Mutta sinä olit erilainen, olit täysin uppoutunut ajatuksiisi etkä saanut niitä kerättyä kasaan. Et vaikka joit monta Mojitoa ja Daiquiria.

– Niin, en ole saanut, mutta nyt tuntuu jo paremmalta.

– Oletko matkalla Consuegraan?

– Olen, mistä arvasit?

– En arvannut, kirjailijan pitää tietää. Sinun on nähtävä ne Cervantesin tuulimyllyt. Sitten tarinasi on valmis.

– Niin, ehkä se on valmis tai sitten minun tarinani vasta alkaa.

– Oli miten oli, mutta mitä me enää tässä sillalla hytisemme. Tuossa kulman takana on viihtyisiä kuppila. Minulla on siellä kantapöytä. Sopiiko että tarjoan siellä juotavaa ja keskustelemme lisää?

– Está bien, gracias!

Olin tullut kiireellä kotiin töistä. Ryntäilin edestakaisin rantasau-
nan, vaatehuoneen ja autotallin väliä. Manasin itseäni, olisinhan
minulla eilenkin ollut aikaa kerätä valmiiksi kaikki tarvittavat va-
rusteet. Mikä ihme siinä on että kaikki asiat pitää jättää aina ihan
viime tippaan. Vielä kerran juoksin rantaan ja löysin nostokoukun.
Palasin hengästyneenä kun Maurin auto kurvasi pihaan. Mauri pu-
hui kännykkäänsä hämmentynyt ilme kasvoillaan tervehtiessäm-
me. Maurin poika Saku soitti. Hän oli toimittajana Radio Suomen
Salossa ja oli selailnut musiikkiosuuden lomassa kansainvälistä
uutistarjontaa. Hän soitti välittömästi uutisen havaittuaan isälleen.
New Yorkissa on lentokone törmännyt pilvenpiirtäjään.

”No siellä on joku nuori osakekaupoissaan missannut pörs-
simeklari täryttänyt Cessnansa talon seinään ja siirtynyt autu-
aammille pörssimarkkinoille.” Näin kuittasin Maurin uutisen.
Sieluni silmissä näin kuvan jossa pienen lentokoneen takarunko
törötti valtavan pilvenpiirtäjän kyljessä.

Mauri avasi auton takaluukun ja minä aloin ahtaamaan sinne
kalastusveikeitäni. Mauri ei maltanut olla näyttämättä uusimpia
hankintoja. ”Näitä vaappuja Ranuan Kuha- ja Kuusijärven suur-
hauet eivät voi vastustaa.” Minun oli helppo olla samaa mieltä
vaikken tuntenutkaan pohjoisen haukien käytöstapoja, tuskin ne
kuitenkaan paljon poikkeavat etelän heimoveljistä tai oikeam-
minhan pitää tässä tapauksessa puhua sisarista. Mammojahan
isot hauet ovat.

Aikuiset miehethän eivät jaksa autossa kuunnella muuta ase-
maa kuin Radio Suomea. Olimme juuri kääntymässä Pirttikan-
kaan risteyksessä Mäntän suuntaan kun ensimmäinen uutinen
tuli kansan yleiseen tietoisuuteen. Tilanteen dramaattisuus alkoi
valjeta. Kyse ei ollutkaan vain yhdestä lentokoneesta vaan kyse-
hän oli vallan käsittämättömän suuresta ja hyvin suunnitellusta
operaatiosta. Suurvalta oli yllätetty housut kintuissa.

Kokonaisuus alkoi vähitellen hahmottua, kaksi matkustaja-
konetta oli törmännyt kaksoistorneihin, yksi Pentagoniin ja kah-
dessa peräkkäisessä uutisessa mainittiin hävittäjien lähteneen

seuraamaan neljättä konetta. Tämän jälkeen hävittäjistä ei enää koskaan mainittu sanaakaan.

Hirvaskankaalla pysähdyimme tankkaamaan auton ja joimme myös kahvit. Samalla näimme huoltoaseman televisiosta kuinka pilvenpiirtäjät romahtivat kasaan.

Radiosta ei tämän jälkeen tullut muuta kuin uutista uutisen perään tästä tapahtumasta. Eri asiantuntijoita haalittiin toimitukseen ja sana terrori-iskusta lanseerattiin nopeasti. Ennen kuin olimme Oulussa mahdolliset syyllisetkin olivat löytyneet. Osama Bin Laden mainittiin ja myös voimakas varjo Irakin päämiehen Saddam Husseinin syyllisyyden merkiksi oli laskettu. Olin hämmentynyt.

Ranualla hiukan ennen kuin käännyimme Kuhankylälle johtavalle tielle sanoin Maurille tämän tapahtuman voivan vaikuttavan myös omaan elämäni koska työskentelen ilmailuteollisuudessa. En tosin silloin pystynyt oikeassa laajuudessa ymmärtämään kuinka se minuun tosiasiaissa vaikuttaisi.

Viikon päästä kun olin palannut työmaalle sain huomata alkavat muutokset. Ilmailualan lama oli tosiasia. Ihmiset peruivat kaikkialla maailmassa lentomatkojaan ja lentoyhtiöt puolestaan peruivat kilvan kauppoja ja tilauksia uusista lentokoneista. Usko ilmailuun oli mennyt ja ilmoitus alkavista yt-neuvotteluista annettiin meidänkin tehtaalla ja ilmapiiri oli kireätä ja hermostuttanutta. Minulla oli sikäli helpompaa koska olin määräaikainen työntekijä ja sopimukseni oli voimassa seuraavan vuoden kesäkuuhun asti. Tiesin, että minua ei voida irtisanoa ennen sitä.

Helmikuussa yt-neuvottelut oli käyty ja alkoivat joukkoirtisanomiset. Irtisanomisissa oli suoraviivainen logiikka. Irtisanomislistan kärjessä olivat työnantajalle syystä tai toisesta vastenmieliset ja sairaslomilla olleet henkilöt. Työntekijät alkoivat pelätä tuotantopäällikkö Kylmälehtoa. Häntä vertailtiin johonkin pahamaineiseen Gestapon upseeriin ja joku koiranleuka väitti hänen olevan maailman paras lääkäri. Lääkärillä ja terveydenhoitajilla käynnit todellakin romahtivat. Kukaan ei enää uskaltanut sairastaa.

Työtäänhän Kylmälehto vain teki eikä sitä työtä voinut ka-

dehtia. Samaa työtä tekivät sadat muutkin kylmälehdot ilmaisluteollisuuden parissa ympäri maailman. Kymmenet tuhannet ammattilaiset menettivät työpaikkansa. Tällöin herättiin Brysselissä ja Euroopan viisaimmat miehet ja naiset kerättiin kasaan miettimään miten saataisiin pelastettua ja korvattua ilmaisluteollisuuden työpaikat. Ensimmäisenä ja pikaisena toimenpiteenä aloitettiin laajamittainen yhteiskunnan tukema koulutus ja se antoi päättäjille aikaa keksiä jotain korvaavaa tuotantoa.

Luin ilmoitustaululta koulukeskuksen auditoriossa pidettävästä tiedotustilaisuudesta maaliskuussa alkavasta komposiitkurssista. En ollut aluksi asiasta yhtään kiinnostunut, mutta sitten peruslaiskana päässäni alkoi raksuttaa. Tilaisuus päättyisi kello 14.00. Silloinhan kello on jo niin paljon, että sieltä ei tarvitsisi palata töihin ja voisin alkaa viikonlopun vieton hiukan normaalia aikaisemmin.

Auditorio oli lähes täynnä väkeä. Kurssille otettaisiin kaksikymmentä henkeä ja koska kurssi on työvoimapoliittinen hakijan täytyi olla työtön tai työttömyysuhan alainen. Silloin havahduin, minähän olen todellakin työttömyysuhan alainen. Kysyin kurssin suorittamisen jälkeisestä työllistymisestä ja Kylmälehto vastasi, että kaikki koulutuksen hyväksytysti suorittaneet saavat työtä. Päätös hakea kurssille syntyi hetkessä.

Edessä oli Thomas-testi ja haastattelu. Aluksi minulta kyseltiin niitä näitä. Kysymykset tuntuivat minusta tyhjänaisilta. Siksi päätin muuttaa haastattelun luonnetta ja aloin luennoimaan suomalaisen kirjallisuuden nykytilasta. Ilmeisesti samalla varmistin, ettei minua valittu kahdenkymmenen joukkoon.

Parin päivän päästä kävin tiedustelemassa koulutuspäälliköltä miten minun kävi. Olin kuulemma hurmannut raadin naisjäsenet, mutta kurssille minua ei oltu hyväksytytty. Toiselle varasijalle minut kyllä kelpuutettiin.

Onnekseni kaksi peruutusta tuli ja minä pääsinkin kurssille.

Kurssin työharjoittelujaksolla minulta pyydettiin kirjoitusta henkilöstölehteen Airmatrialaiseen. Lupasin kirjoittaa jotain, mutta välittömästi minua alkoi harmittaa. Mitä minä nyt osaisin kirjoittaa.

Olin illalla naapurissa heinäkorjuutalkoissa keräämässä paaleja. Hikisen urakan jälkeen saunoimme ja join muutaman oluen. Väsyneenä kömmin yöpuulle.

Yhtäkkiä havahduin. Tämähän on tuttu paikka, olin Otaniemen urheilukentällä.

Kaksikymmentäkaksi vuotta sitten olin Los Angelesin olympialaisten aikaan tällä samalla kentällä. Silloin olin elämäni parhaassa fyysisessä kunnossa. Olin mukana yleisurheilun ehdottomassa kuninkuuslajissa, kymmenottelussa. Poikkesin yhdeksästä muusta urheilijasta kahdella tavalla, minulla ei ollut akateemista loppitutkintoa ja olin ainoa armeijan käynyt. Ottelin hyvin ja saavutin silloin ennätyspisteeni.

Nyt pelasin jalkapalloa. Minut oli valittu Airmatrian edustusjoukkueeseen keskushyökkääjäksi. Lehtosalon Jermu oli loistava pelinrakentaja. Hän loi loistavia tilanteita ja jakoi älykkäitä syöttöjä. Hallitsimme selvästi peliä Masa Yardsia vastaan ensimmäisen puoliajan mutta maaleja emme saaneet hyvistä paikoista huolimatta.

Toinen puoliaika alkoi vauhdikkaasti ja pääsin heti maalintekopaikkaan, mutta minut kaadettiin sääntöjen vastaisesti. Tuomari osoitti päättäväisesti pilkkua ja valmistauduin ampumaan rangaistuspotkun. Tätä olin harjoitellut paljon ja olin varma, että kohta ensimmäinen maali on tosiasia. Otin lyhyen vauhdin ja päätin potkaista täydellä voimalla vasempaan ylänurkkaan. Ei, eei... potkaisin ainakin kolme metriä ohi maalin. Pelin luonne muuttui täysin. Hävisimme lopulta ottelun murskaluvuin 6-0. Olin masentunut kuin mies vain voi olla. Oli raskasta kuunnella viereisestä pukuhuoneesta kuuluvaa Elorannan joukkueen riehakkuutta ja voitonriemua.

Halusin olla yksin, mutta Jermu tuli luokseni ja löi voimakkaan kätensä olkapäälleni niin, että tunsin kipua ja sanoi: ”Älä Alpo välitä, ei tappio sinun syytäsi ollut. Kuten hyvin tiedät, Masa Yards saa jälleen telakkatukea ja pystyy siksi hankkimaan ulkomaalaisvahvistuksia. Muuten asiasta toiseen, sinulla alkaa olla riittävästi ikää, elämäkokemusta ja sinua on mielestäni

kurssitettu jo tarpeeksi. Huomenna aloitat vuorostasi työsi Air-matricompin johtajana.”

Huh huh! Joimme asian kunniaksi konjakit ja menin epätie-toisessa tilassa nukkumaan. Mitähän tästä oikein tulee!

Aikaisin ennen kuutta aamulla lähdin ajamaan kohti Tam-peretta. Minulla oli hyvää aikaa selvittää ajatuksiani ja miettiä päivän ohjelmaa. Päätin poiketa Neulakadulla. Siellä on Airmat-rialla uusi uljas suunnittelutoimisto, jossa on suunniteltu uuden Bussair 570:n ilmanohjaimia, spoilerieita. Parkkipaikalla huomasin, että minun ruostunut Toyotani oli vanhin ja huonokun-toisin auto siellä. Astuin sisään valoisaan ja avaraan saliin. Se oli täynnä työpisteitä, jotka olivat varustettu huippunyaikaisin tietokonein. Havaitsin heti, että hyvin pukeutuneet nuoret miehet viihtyivät loistavasti työpaikoillaan. Iloinen puheen sorina täytti ilman ja uusista tietokonepeleistä keskusteltiin innostuneesti.

Menin johtajan kauniisti viherkasveilla sisustettuun huonee-seen. Esittelin itseni, koska en ollut tavannut häntä aiemmin ja istuin tyylikkääseen tuoliin. Kalusteissa ei oltu kyllä yhtään pi-histelyä. Kerroin, että minulla on kiire Halliin. Halusin nopean ja selkeän raportin spoilerieiden tämänhetkisestä tilanteesta.

Hän alkoi kertoa: ”Aloitimme suunnittelun noin neljä vuotta sitten. Ranskassa on ollut puolisen tusinaa suunnittelijaa ja yh-teensä meitä diplomi-insinöörejä on nelisenkymmentä.”

Keskeytin hänet ja kysyin: ”Montako varsinaista spoileria on valmistettu ja saanko nähdä niiden testitulokset.”

Sain vastauksen: ”Yhtään spoileria ei vielä ole ehditty val-mistaa, mutta kesäkuussa testattiin yksi mikroboksi. Joudumme nyt miettimään, onko sen rakenteeseen tehtävä vielä muutoksia.”

”Entä paino-ongelma.”

”Se tullaan varmasti tavalla tai toisella ratkaisemaan.”

Olin tyytymätön. Mietin, eikö todellakaan neljässä vuodessa ole ehditty valmistaa yhtään spoileria ja miten on uskallettu teh-dä kaupat tietämättä varmasti, että ne pystytään valmistamaan riittävän kestäviksi ja kevyiksi. Todellisista tuotantokustannuk-sistakaan kellään ei ollut tarkkaa kuvaa. Mielestäni suunnittelun ja valmistuksen pitäisi kulkea näissä asioissa käsikädessä ja olla

myöskin fyysisesti samassa paikassa, jotta pystyttäisiin hyödyntämään kummankin osapuolen tietotaito parhaiten. Eihän sinfoniaorkesteri jäsenetkään harjoittele kukin erikseen, vaan vasta yhteisharjoittelu synnyttää eheän kokonaisuuden.

Ryppyinen otsani oli saanut pysyvän rypyn lisää. Lähdin töykeästi huoneesta pois enkä sanonut kenellekään sanaakaan. Parkkipaikalla kuulin kahden ohikulkevan rouvan keskustele- van. ”Ai tässäkö se liivitehdas on! ” ”Niinpä näyttää olevan”, vastasi vanhempi ja silmäsi yrityksemme suurta logoa. Kiitin luojaani, ettei kukaan tuntenut minua.

Ajoin Tampereen läpi ja Aitolahden siltojen jälkeen soitin muutaman puhelun. Ilmoitin talousjohtajalle olevani tunnin päästä Hallissa ja haluan välittömästi seikkaperäisen talouskat- sauksen. Samaten otin yhteyttä tuotantopäällikköön ja sovin ta- paavani hänet puolentoista tunnin kuluttua. Seuraavaksi soitin henkilöstöjohtajalle ja halusin hänet kahden tunnin päästä toi- mistooni. Hän sanoi, ettei se ole mahdollista näin lyhyellä va- roitusajalla, koska hän hoitaa nykyään henkilöstöasioita Luxem- burgista käsin ja käy vain tarvittaessa Suomessa. Hän kehotti minua soittamaan henkilöstöpäällikölle.

Olin vihainen ja verenpaineeni oli noussut vaarallisen kor- keaksi. Mutisin ja kiroilin itsekseni puoliääneen, onkohan tämän kokoisen yrityksen henkilöstöhallinnossa liikaa väkeä ja onko koko organisaatio paisunut liian isoksi ja alkanut elää omaa elä- määnsä unohtaen kokonaan perimmäisen olemisen oikeutukses- me. Mehän olemme teollisuusyritys. Huomaamatta ajoin Orituvan kohdalla ylinopeutta. Onneksi poliiseja ei ollut paikalla.

Saavuvin Halliin ja ajoin portista kohti konepajaa ja samalla vilkaisin ylös lentokentän suuntaan. Mietin mitä järkeä on, että saman aidan sisällä on kaksi ilmailun parissa toimivaa yhtiötä. En keksinyt muuta loogista perustetta, kuin että näin saadaan johtajille ja toimihenkilöille enemmän virkoja ja toimia. En hy- väksynyt tätä ja päätin, että tulen vielä mahdollisemman pian yhdistämään vanhat Airmatricompin ja Airmatritecin yhdeksi yhtiöksi.

Toimistuhuoneeni oli konepajan yläkerroksessa. Olin siihen

ensi näkemältä hyvin tyytyväinen ja se miellytti minua edeltäjäni jäljiltä sellaisenaan.

Seuraavan puolentoista tunnin aikana sain paljon tietoa yhtiöstämme. Tunsin vanhan sanonnan paikkansapitävyyden. Tieto tuo tuskaa.

Join hätäisesti kahvit ja lähdin tehdaskierrokselle. Laskeuduin alas konepajaan. Konepajoille ominainen muljun tuoksu tunkeutui sieraimiini, mutta muuten vallitsevassa hiljaisuudessa oli outo tunnelma. Tajusin nyt konkreettisesti jo aiemmin kuulemani tilanteen. Täällä ei todellakaan tehdä enää töitä, koneet ovat vaienneet ja ammattitaitoiset rautakourat olivat saaneet joko lopputilin tai osa heistä oli siirretty muihin töihin. Kävelin hyvien sorvien ja työstökoneiden ohi ja tunsin haikeutta.

Perimmäisestä nurkasta korvani alkoivat erottaa hitsauksesta kuuluvaa särinää. Ilostuin ja nopeutin askeleitani. Arvasin, että siellä oli Rane hitsaamassa. Huomatessaan minut hän keskeytti työnsä ja nosti hitsausmaskinsa silmiltään. Keskustelimme konepajan tilanteesta ja hän kertoi olevansa nykyään huollon kirjoilla. Jatkaessani matkaa ajattelin, siinä on viisas ja taitava mies. Tiesin, että Rane rakentaa vapaa-ajallaan omaa lentokonetta, Tiiraa.

Avasin levyosaston varaston oven ja näin tutun pitkän hahmon selin minuun. Pasi oli juuri vaihtamassa stringer-koneeseen uutta ohjelmaa. Hän kääntyi, hymyili ja käveli vastaani. Kästelimme. Aamulla olin päättänyt, että tulen aina tervehtimään kaikkia tehtaan sisäpuolella olevia asemasta riippumatta. Vielä tavallisena levyseppänä ollessani olin nähnyt useita pienempiä ja suurempia johtajia, jotka kulkivat takki hulmuten ohi tervehtimättä alaisiaan. Tällainen käytös osoittaa mielestäni vakavaa sivistyksen puutetta.

Pasin kanssa juttelimme pitkään. Muistelimme menneitä, sillä olimme olleet kaksi vuotta samassa työssä työparina. Olin kiittollinen siitä ajasta, sillä olin sinä aikana oppinut Pasilta paljon erilaisia asioita ja meistä oli tullut hyvät ystävät. Lopuksi vaihdoimme keskenämme viimeaikaiset kalastuskokemuksemme ja jatkoin matkaani.

Pääkäytävä oli rauhoittunut entisestään. En havainnut enää

muuta vanhoja tuttuja kuin Amin, Leenan, Jussin, Manun ja Jukan. Yritin hätäisesti miettiä ketä puuttui. Arska, AP, Olli, Seppo, Anni, Imppa, Esko ja Sisko ainakin olivat poissa täältä. He olivat kaikki olleet mukavia työkavereita.

Pomon kopissa oli työnjohtajia, työnsuunnittelijoita ja eri projektipäälliköitä viikoittaisessa palaverissaan. En viitsinyt häiritä heitä. Vielä.

Vetokoneella oli Hanski, pääluottamus mies. Hän sanoi asiat suoraan ja selkeästi. Kävimme vielä lävitse vuoden aikana käydyt yt-neuvottelut ja niitä seuranneet irtisanomiset. Olimme molemmat samaa mieltä, että asiat olisi voitu hoitaa ehkä toisinkin. Ainakin tietyltä osin tyylikkäämmin ja monien ihmisarvoa paremmin kunnioittaen. Yhtä mieltä olimme myös, että arpien täytyy antaa umpeutua ja vallitsevien realiteettien pohjalta on jatkettava tätä eloa.

Hanski kertoi, että edellisen strategian mukaan kaikki siviilituotanto piti ajaa alas. Nyt pitäisi kuitenkin taas hankkia uutta työtä. Miten se voi yhtäkkiä olla mahdollista, kun vanhat asiakassuhteet ovat tylästi katkaistu. Ihmettelimme yhdessä, eikö täällä todella ole nähty nenää pidemmälle. Molemmat tiesimme, että levyllä on ammattitaitoa ja koneita, jollaista ei ole muualla Suomessa. Hyvänä esimerkkinä on kumipuristin, jolla pystytään taivuttamaan metallilevyä hankaliinkin muotoihin.

Hanskilta kuulin vielä, että meillä tehtaassa on enemmän toimihenkilöitä kuin varsinaisen suoritusportaan työntekijöitä. Poskiani alkoi kuumottaa. Käsittämätön tehdas, ajattelin. Samalla minua harmitti, etten ollut huomannut tarkistaa tätä asiaa henkilöstöpäälliköltä eikä hänkään ollut syystä tai toisesta maininnut asiasta.

Seuraavaksi tulin rihtaamoon, jossa olin myös työskennellyt jonkin verran. Vieressä oli valtava kumipuristin, joka oli ensimmäinen työpiste tullessani levyille. Rihtaamossa oli monta tuttua miestä ja kokoonnuimme laanin ympärille keskustelemaan. Vaihdoimme kuulumiset ja minua onniteltiin.

Kuusen Pasi sanoi suoraan, että kyllä sinä Alpo olet ennemmin työmies kuin herra. Sanoin hänelle, että niin olenkin ja olin

imarreltu tästä saamastani tunnustuksesta. Emme jatkaneet tästä aiheesta enempää.

Sitä vastoin puhuimme paljon työasioista. Miehet valittivat huonoista työvälineistä. Hiomalaikkoja, viiloja, poranteriä eikä mitään kulutustavaroita saada, ellei niitä erikseen tilata. Tilauksen jälkeen niitä saadaan aikansa odotella ja itse työnteko saattaa viivästyä. Lestejä ei korjata jatkuvista huomautuksista huolimatta ja se aiheuttaa paljon lisätyötä rihtareille, kun he joutuvat käsin muotoilemaan osat liton mukaisiksi. Saattokortitkaan ovat harvoin ajantasolla. Kaikki tällainen välinpitämättömyys lisää kustannuksia ja vie kilpailukykyämme ja työt siirtyvät ennen pitkään muihin maihin. Ymmärsin heitä kokemuksestani hyvin.

Lähtiessäni pois muistin, mitä tässä tilassa oli noin kolme vuotta aikaisemmin minulle sanottu: ”Tää on muuten semmoinen talo, ettei täällä kukaan vastaa mistään mitään.” En uskonut sitä silloin, enkä suostunut sitä uskomaan nytkään.

Pintakäsittelyosastollakin väki oli vähentynyt huomattavasti. Kaikki tervehtivät minua iloisesti, mutta aistin tietyn alakuloisuuden ja apatian, joka oli saanut kaikista voimakkaan otteen.

Kävelin puuosaston ohi Sumbin kokoonpano-osastolle. Korviini kantautui heti niittipussyjen ja vastinrautojen pauke. Tämäkin oli minulle entuudestaan tuttu osasto. Olin ollut täällä talvela Sumbin keskirunkoa kokoamassa. Keskirungot olivat kesällä valmistuneet kaikki ja nyt tehtiin enää vain perärunkoja. Minulle selvisi, että kaikille ei riitä töitä perärunkojen kimpussa. Mutta minulle ei selvinnyt, mitä loput tulisivat tekemään jatkossa. Pa-hat ajatukset valtasivat mieleni.

Nousin mäkeä ylös komposiittiosastolle. Kuningas Komposiitti, kuten olin kuullut Kantaisen Jarin sanovan aikanaan.

Täällä olivat kurssikaverini suorittamassa työharjoitteluaan. Monet tuntuivat olevan tyytymättömiä sekä kurssin teoriaosaan, että osin myös työharjoitteluun. Ei varmasti ollut kovin motivoivaa, jos joutuu päivästä toiseen tekemään pölyistä ja yksitoikkoista hiontatyötä. Kurssin kunnianhimoisena tavoitteenahan oli kouluttaa monipuolisia komposiittiosaajia. Hiomaanhan oppii varmasti ilman pitkiä teoriajaksojakin.

Komposiittiosastoa kiertäessäni aloin kiinnittää huomioni erääseen kummalliseen asiaan. Näin useassa työpisteessä Bilteman työkaluja. Kysyin asiasta ja sain kuulla, että niitä hankitaan, koska ne ovat halpoja. Olin hetken aikaa hiljaa ennen kuin huusin kaikki osaamani kiro sanat ainakin kahteen kertaan eläimellisellä raivolla. Määräsin välittömästi kaikkien osastojen työnjohtajat keräämään kaikki Bilteman ja vastaavat halpatyökalut koko tehtaasta Keljon Romun siirtolavalle ja hankkimaan tilalle ammattikäyttöön soveltuvia työvälineitä. Joku aneli vanhoja avaimia autotalliinsa, mutta olin tiukkana. Sulatuksen jälkeen niistä saattaa vielä valmistaa jotain kelvollistakin hyödykettä, vaikka pikkupojille leluautoja.

Oloni rauhoittui hieman jutellessani RTM- ja autoklaavimiesten kanssa. Tosin mieleni synkkeni taas kuullessani, että lähes kaikki ulkoistetusta hankinnasta tulevat uudet työvälineet vuotavat tai niitä joudutaan vielä viimeistelemään täällä.

Laminointitilan ovessa huomasin kirjaimet SPC. Muistelin sen merkitystä ja sitä paljonko siihenkin aikoinaan uhrattiin voimavaroja ja millaisia tuloksia sillä on saavutettu. Suurin vaikutus oli varmasti nähtävissä konsulttien rahapusseissa. Aloin miettiä, mitä muita vastaavia järjestelmiä olisi käytössä. Muistin jonkun puhuneen Six Sigmastakin ja siitä tuli taas mieleen Standardiaikajärjestelmä. Rakenneasentajana ollessani olin ollut kuuntelemassa erästä innostunutta konsulttia, joka estottomasti kehui, että kaikki hyvä tulee Amerikasta ja Jehovat ovat maailman tehokkaimpia rakentajia ja menestyvien yritysten tulisi pyrkiä samaan.

Pidin miestä vähintään omituisena. Äijä parka oli todella pahasti kuutamolla. Olin ollut melkein kymmenen vuotta erilaisilla rakennuksilla kirvesmiehenä ja tiesin, ettei Suomessa, tuskin muuallakaan, ole yhtään rakennusliikettä, joka pystyisi toimimaan taloudellisesti Jehovien opein. Enkä koskaan aikaisemminkaan ollut uskonut muuhunkaan Amerikasta tulevaan autuuteen.

Avasin oven ja odotin tapaavani kymmenkunta viehättävää naista laminoimassa. Sydämeni oli pysähtyä. Näin tämän sa-

maisena konsultin kellottamassa lammareita. Hetkeen en osannut toimia ja pääni tuntui halkeavan. Käännyin takaisin ja kiiruhdin toimistooni. Minuun oli iskenyt paniikki.

Tuntui, että yhdelle päivälle oli sattunut jo liikaa, eikä kello ollut vasta kuin yksi. Soitin tuotantopäällikölle ja käskin, että autoklaavihalli on tyhjennettävä välittömästi ja kello neljätoista koko tehtaan henkilökunnan on oltava siellä.

Eilen en olisi voinut uskoa millaiseen liemeen olin joutunut. Aivoni työskentelivät selvästi ylikierroksilla. En tahtonut saada ajatuksiani kasaan ollenkaan. Tajusin, että minulla on vain vajaa tunti aikaa ratkaista, miten tulen todellisuudessa johtamaan tätä yritystä ja onko minusta edes siihen. Tunsin olevani yksinäisistä yksinäisin. Mietin, onko aikaisemmasta elämäkokemuksistani apua. Armeijassa olin ollut sissijoukkueenjohtaja, mutta se tuntui nyt lasten leikiltä tähän verrattuna. Olin ollut joskus myös eräässä konkurssin tehneessä yrityksessä päällikkönä, mutta ei senkään muistelu helpottanut yhtään.

Historiasta tajusin, ettei suomalaisia ole koskaan pysyvästi pystytty johtamaan ulkomaisin voimin ja opein. Siihen eivät ole pystyneet ruotsalaiset, venäläiset eivätkä saksalaisetkaan. Silloin muistin Väinö Linnan Tuntemattoman Sotilaan. Se on monien muidenkin loistavien ansioidensa lisäksi myös suomalaisen johtamistaidon paras oppikirja.

Aloin rauhoittua ja yhtäkkiä näin tulevaisuuden kristallin kirkkaana. Olin kapteeni Kaarna. Lähdin kävelemään komposiitiosastolle, jonka takaa kuului tasaista pauketta. Kello oli viittä vaille kaksi. Päätin mennä metsää pitkin. Taakseni ilmestyi luutnantti Don Rollo.

- Herra kapteeni. Panssaritykillä sivaltelee.
- Ei. Se on tankki.
- Lieneekö tuo.
- Onpa niinkin. Lähtölaukaus on sen tuntuinen.
- Tuollaista tietä sitä tankki tuskin.
- Kyllä, ei se ole mahdotonta.
- Epäillä tuota sopii.
- Sopii, sopii. Aina epäillä sopii, mutta tankki se on siitä huo-